

Ko e hā 'a e faito'o malu'i BCG?

Ko e faito'o malu'i BCG 'oku 'oange ki ho'o pēpē 'aki hano huhu (injection). Pea 'e tokoni 'a e faito'o malu'i BCG ke lava 'e he sino 'o ho'o pēpē 'o tau'i 'a e siemu 'oku' ne fakatupu 'a e mahaki TB koe'uhi ke 'oua na'a puke ai he mahaki fakatu'utāmaki ni.

Ko e faito'o malu'i BCG 'oku TA'ETOTONGI ia ki he fānau valevale 'e ala ma'u kinautolu 'e he mahaki TB

Kapau 'oku 'i ai ha'o ngaahi fehu'i pe fiema'u ha ngaahi fakamatala pea' ke fetu'utaki ki he:

HINGOA 'O E PUBLIC HEALTH SERVICE:

TU'ASILA:

TELEFONI:

UEPISAITI:

Ki ha toe ngaahi fakamatala lahi ange, vakai ki he:

www.moh.govt.nz/cd/tbcontrol

www.moh.govt.nz/immunisation

FAITO'O MALU'I BCG

NGAAHI FAKAMATALA
MA'AE KAU TAUHI FĀNAU'

MA'AE FĀNAU IIKI TE NAU ALA PUKE 'I HE
MAHAKI TB

FAITO'O MALU'I BCG

Ko hai 'oku totonu ke 'oange ki ai 'a e faito'o malu'i BCG?

'Oku 'ikai ke 'oange 'a e faito'o Bacille Calmette-Guerin (BCG) ki he fānau valevale kotoa pē. 'Oku 'oange 'eni ki he fānau valevale 'oku hā mai te nau ala puke mei' he mahaki' ni.

'E ala puke ange 'a ho'o pēpē 'i he mahaki TB 'o kapau:

- 'oku nofo fakataha mo ha taha 'oku ne lolotonga puke he mahaki' ni pe kuo' ne 'osi puke ai
- ko e taha pe fakatoulōua 'a 'ene ongo mātu'a ko e tupu hake mei' he 'otu motu Pasifiki
- ko 'ene mātu'a' pe ko e kakai 'oku nau nofo fakataha' ne nau 'osi nofo 'i ha māhina 'e 6 pe toe loloa ange ai ('i he ta'u 'e 5 kuohiili) 'i ha ngaahi fonua 'oku lahi ai 'a e mahaki TB*
- 'e hiki atu 'o nofo 'i ha māhina 'e 3 pe toe loloa ange 'i ha fonua* 'oku lahi ai 'a e mahaki' ni ('i honau fuofua ta'u 5).

* **'OKU LAHI 'A E MAHAKI TB HE NGAahi FONUA KOTOA PĒ TUKUKEHE** 'a Aositelelia, Asitalia, Pelisiume, Kānata, Lepapulika 'o Sekisolovakia, Tenima'ake, Finilani, Siamane, Kalisi, Hōlani, Aisilani, 'Ailani, Isileli, 'Itali, Lakisemipoake, Molota, Monako, Nu'usila, Noaue, Solovakia, Sueteni, Suisalani, Pilitania Lahi pea mo 'Amelika Lahi (USA).

Ko e hā 'a e mahaki TB?

- Ko e TB ko e mahaki pipihi. 'Oku ne fakatupu 'a e hela'ia mo e tāvaivaia, tale, mofi pea mo e hapopotu 'a e mānava'.

- Ko e TB 'oku' ne uesia 'a e mā'ama'a', kā 'e lava foki ke uesia ai mo ha konga pē 'o e sino' 'o kau ai 'a e kofuua, 'uto pea mo e ngaahi keleni (glands) kehekehe.
- 'E ala mafola atu 'a e mahaki' mei' ha taha ki ha taha 'i he tale' pea mo e 'anu'anu'.
- Ko e TB ko e mahaki ia kuopau ke fakahā ke 'ilo 'e he Potungāue Mo'ui' 'o kapau 'e puke ai ha taha. Ko e taha ia 'o e mahaki pipihi 'oku kei lahi 'a e puke ai 'a e kakai 'i Nu'usila' he 'oku a'u ki he toko 300-400 'oku nau puke he TB 'i he ta'u kotoa pē.

E lava fēfē ke malu'i 'a 'eku pēpē mei he TB?

'E lava ke malu'i 'a ho'o pēpē 'aki 'a e faito'o malu'i BCG. Ko e BCG 'oku' ne tokoni ki he sino 'o ho'o pēpē ke ne tau'i 'a e siemu 'oku' ne fakatupu 'a e mahaki TB. Ko e faito'o malu'i' ni 'oku huhu'i ia ki ho'o pēpēe'.

Ko fē 'a e taimi totonu ke huhu malu'i ai 'a pēpē 'aki 'a e BCG?

- Ko e lelei taha' ke huhu 'a pēpē he 'osi pē ha lau 'aho mei hono fa'ele'i' pe kimu'a pea a'u 'o māhina 'e 6.
- Kapau kuo lahi hake he māhina 'e 6, 'e fuofua sivi'i pe kuo 'osi hā mai ha faka'ilonga kuo' ne 'osi fepaki mo e siemu TB — pea 'e huhu ia 'o fakatatau ki he ola 'o e sivi ni.

'E lava fefe ke huhu malu'i 'a 'eku tama?

Fakahā ki ho tauhi fā'ele (Lead Maternity Carer), toketā pe ko ho'o mā'u'ili' ke ne fakapapau'i atu 'a e taimi mo e feitu'u (appointment) ke fai ki ai. Pē ko ho'o fetu'utaki hangatonu ki he Public Health Service he feitu'u 'oku' ke nofo ai' 'o kole ke ke lea ki he neesi 'oku' ne fai 'a e huhu BCG. Vakai hifo ki he ngaahi fakahinohino 'oku hā atu 'i lalo'.

Koe hā leva e me'a 'e hoko hili 'a hono huhu malu'i 'o pēpē?

'Oku lahi 'a e 'asi mai 'a e ngaahi faka'ilonga (reactions) he 'osi 'a e huhu' kā 'oku tātaitaha ke hoko heni ha puke lahi. Ko e tokolahi 'o e fanga ki'i valevale 'oku huhu' 'e 'asi mei ai ha fakakulokula he mata'ihuhu' pea toki faka'au 'o sai mo patepate he 'osi ha māhina 'e 3.

- 'I he uike 'e 1 — 6, 'e 'asi ha fakakulokula 'i he mata'ihuhu', pea 'e puli atu ia he 'osi ha ngaahi uike.
- 'I he 'osi ha uike 'e 6 — 12, 'e liliu 'a e fakakulokula' ko ha mata'i pala. Ka hoko 'eni pea 'ufi'ufi 'aki 'a e mata'ipala' ha koosi (gauze) ke lava 'o h' ki ai ha 'ea. 'Oua 'e palasitaa'.
- 'E lava ke a'u 'o māhina 'e 3 pea toki sai 'a e mata'ipala' 'o fakapatepate pea 'oku tonu ke pēhē.

'Oku pau nai 'a hono 'aonga 'o e faito'o ni?

'Oku 'ikai ke fu'u mahino papau 'a e 'aonga 'o e faito'o' ni ki hono fai ha malu'i mei' he TB. Neongo 'e 'ikai ke ne ta'ofi ha pihia he mahaki' ni, 'oku mahino 'a 'ene lava 'o malu'i 'a e fānau' mei ha'anau ma'u ha fa'ahinga TB 'oku toe kovi ange ki he fānau iiki'. Pea 'i he 'ene pēhē, 'oku kei hoko atu 'a hono ngāue'aki 'o e BCG 'i Nu'usila' ni ki he fānau si'i hifo he ta'u 5 ke fakasi'isi'i 'aki ha puke lahi mei' he TB.

Ko e hā 'a e fuoloa 'o e malu'i 'oku ma'u mei' he faito'o ni?

'Oku 'ikai ke 'ilo papau 'a e fuoloa 'o e malu'i 'e ma'u mei' he faito'o'. 'I hono vakai'i 'o e ni'ihi ne 'osi huhu malu'i 'aki 'a e faito'o', na'e 'asi mei ai na'e 'ikai ha liliu ki he malu'i 'oku ma'u mei' he faito'o' he 'osi ha ta'u 'e 15.